

Maak een foto van je leeromgeving

FOTO: MARIJKE VAN KERHOVEN

▲ Peter Wouters (l) en Richard Westerhof: "Je moet samen naar de toekomst kijken"

Degelijk en solide ('doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg'), voorzichtig en bescheiden: zo worden het financieel beleid en de bedrijfsvoering van aoc's getypeerd in de AOC monitor 2002. Maar: "Ga niet achteroverleunen, maar kijk samen naar de toekomst."

Onderwijsinstellingen krijgen steeds vaker te maken met de vraag naar verantwoording van kwaliteit en prestaties. Ouders vragen ernaar, maar ook bijvoorbeeld het bedrijfsleven, de gemeenten en de Tweede Kamer. Dit levert zelfs een nieuw begrip op, accountability; het aanbieden van deze gegevens aan belanghebbenden. Naast de financiële monitor, die in 1999 voor het eerst het licht zag, uitte de AOC Raad daarom de wens om aoc's onderling op een bredere manier te vergelijken. Dit jaar verschijnt er dan ook, naast het financiële rapport, een deelrapport bedrijfsvoering. De indicatoren daarvoor hebben betrekking op de deelterreinen onderwijsinrichting, personeel, bedrijfsvoering, ict en huisvesting en facilitair. Met een schuin oog is gekeken naar de bve-sector die zo'n monitor al eerder ontwikkelde en uitvoerde. Het streven is in 2004 een gezamenlijke bedrijfsmonitor uit te voeren. De AOC monitor 2002 is uitgevoerd door Cap Gemini Ernst&Young (CGE&Y).

Specificatie

De toekomstige gezamenlijke monitor met de bve-sector zal op z'n minst enige specificaties moeten hebben voor aoc's, denkt Richard Westerhof, die als beleidsmedewerker financiën van de AOC Raad verantwoordelijk is voor de monitor. "Er zijn veel overeenkomsten op het gebied van ict, huisvesting en bedrijfsvoering, maar wat betreft de verticale beroepskolom en de beroepensfeer zijn er wel grote verschillen." Verder is er natuurlijk specifiek, vervolgt Westerhof, dat de aoc's onder het Ministerie van LNV vallen. "In het boven normatieve zitten verschillen in de bedrijfsvoering van instellingen." Ondanks de verschillen die enige specificatie behoeven is er met deze monitor in elk geval een volgende stap gezet naar één opdracht en één monitor.

Trots

De doelstelling van de AOC monitor is drieledig: aan de behoefte aan informatie van belanghebbenden voldoen, de vergelijking zoeken van branche tot branche en van aoc tot die aoc-branche, en ondersteuning

Uit de AOC monitor:

Deelrapport Financiën:

De conclusies uit de voorgaande monitors gelden nog steeds:

- De financiële positie in traditionele zin (de vermogens- en liquiditeitspositie) van de sector is goed te noemen; Binnen de sector vinden grote investeringen plaats in met name huisvesting en ict. Deze investeringen worden grotendeels gefinancierd uit eigen middelen;
- De vergelijkbaarheid van de jaarrekening is als gevolg van de invoering van de Richtlijn Financieel Jaarverslag sterk verbeterd.
- De solvabiliteitspositie van de AOC-sector is in vergelijking tot de BVE-sector circa 10% hoger;
- Zowel BVE-sector als AOC-sector hebben een goede liquiditeitspositie;
- In vergelijking tot de voorgaande monitor is de spreiding van de individuele instellingen ten opzichte van het gemiddelde groter geworden.

Deelrapport Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen waarop door de aoc's toekomstig beleid kan (moet) worden gemaakt:

- Mechanisering in de land- en tuinbouw en verstedelijking van het platteland;
- Bestuurlijke veranderingen;
- Individualisering van het onderwijs.

Sterke en zwakke punten

- De gediplomeerde uitstroom van de mbo-groen opleidingen ligt hoger dan bij de roc's;
- Naast een relatief goede gediplomeerde uitstroom is het vinden van een betaalde baan na het verlaten van de opleiding relatief makkelijk;
- Er is bijna geen enkel aoc dat zich met de relatief goede onderwijsprestaties profileert op de arbeidsmarkt;
- Het financieel beleid is solide. In het algemeen hebben aoc's een voor onderwijsinstellingen goede eigen vermogenspositie. Het financieel beleid kenmerkt zich als enigszins voorzichtig. De goede eigen vermogenspositie biedt de onderwijsinstellingen ruimte om investeringen aan te gaan die iets meer risico's met zich meebrengen;
- Professionalisering van de bedrijfsvoering heeft de aandacht, het huisvestingsbeleid en facilitair beleid is goed geregeld;
- Het personeelsbeleid is degelijk, maar niet erg vooruitstrevend. Tot nu toe slaagt het groene onderwijs er nog redelijk in docenten aan te trekken en te behouden. In de komende jaren zal het groene onderwijs te maken krijgen met een flinke uitstroom van docenten. Binnen de onderwijsinstellingen is onvoldoende potentieel aanwezig om deze uitstroom op te vangen.

van Colleges van Bestuur bij het nemen van beleidsbeslissingen. De doelstelling geeft daarmee goed de ambitie van de AOC Raad aan, vindt Peter Wouters, projectleider van CGE&Y voor de AOC monitor. "Door het leggen van de verbinding tussen de financiële monitor en de bedrijfsvoeringmonitor kun je uit de cijfers veel meer lezen." Uit de financiële gegevens blijkt dat de sector uitstekend in staat is de tering naar de nering te zetten. Westerhof: "Het geld wordt zo functioneel mogelijk besteed en er wordt een groot verantwoordelijkheidsgevoel aan de dag gelegd." Wouters: "Wat mij opgevallen is dat CvB-leden een bepaalde trots hebben om het goed te doen met de financiële middelen die ze ter beschikking staan."

Dialoog

Zorgen over de financiën bij aoc's hebben Westerhof en Wouters daarom ook niet. Wouters: "Wel heb ik zorgen over de toekomstige bezuini-

gingen, maar dat zeg ik op persoonlijke titel. Door bezuinigingen zal het financieel uiteraard moeilijker worden en zullen instellingen meer moeten nadenken over wat ze willen en kunnen doen en wat niet." De ambitie van de aoc's zou sowieso moeten zijn om de dialoog aan te gaan met het Ministerie van LNV, vinden beiden. Een voorzet daarvoor is inmiddels gemaakt tijdens workshops naar aanleiding van de presentatie van de monitor. Westerhof: "Tot nu toe is het zo dat de minister een kaderbrief maakt waarin hij zijn plannen en ambities met het groene onderwijs uiteenzet en de lijnen uitzet voor het beleid. Vervolgens bekijken de aoc's hoe ze daar uitvoering aan kunnen geven." Dat zou ook anders kunnen, denken Westerhof en Wouters. "Met deze monitor kunnen we zelf een handreiking bieden aan de minister: we geven aan wat we kunnen bieden, wat onze speerpunten zijn en hoeveel geld dat kost. Vervolgens kan de minister de voorstellen toetsen aan zijn beleid. Zo ontstaat er meer een dialoog met de minister."

Anticiperen

In de slotbeschouwing van het deelrapport bedrijfsvoering staat te lezen dat 'de aoc's zich bewezen hebben als solide en degelijke schoolorganisaties. De resultaten op het gebied van het primaire onderwijsproces zijn goed. De gediplomeerde uitstroom is in vergelijking met de ROC-sector hoger en de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt ook soepel. Het AOC-onderwijs kan de toekomst dus met een gerust hart tegemoet zien.' Het rapport besluit echter met de opmerking dat de aoc's om de gunstige positie te kunnen behouden zullen moeten anticiperen op de ontwikkelingen die komen gaan. Ontwikkelingen bijvoorbeeld op het gebied van de mechanisering in de land- en tuinbouw en de verstedelijking van het platteland. Maar ook de ontwikkelingen in het kader van bestuurlijke veranderingen en de veranderingen betreffende de individualisering van het onderwijs. Op al deze punten moet geanticipeerd worden, zegt het rapport. Wouters: "Het heeft weinig zin om alléén →

achterom te kijken, dat zegt weinig over wat er komen gaat. Je moet samen naar de toekomst kijken. Daarom lijkt het mij niet verstandig slechts te gaan zitten wachten op de kaderbrief.”

Foto

Voorzichtigheid en gedegenheid zijn op zichzelf, ook vanuit financieel oogpunt, geen slechte eigenschappen, vindt Wouters, “en het is natuurlijk goed om te zien dat er verstandig met gemeenschapsgeld wordt omgegaan. Vanuit ondernemersperspectief

zou wat meer spanning wel mogen. Ondanks de afhankelijkheid van de overheid zou er met het beschikbare geld meer risico genomen mogen worden, mits je de voortgang goed blijft bewaken.” Westerhof vult aan: “Belangrijk is vooral de ambitie om te onderzoeken hoe het komt dat je het als aoc-onderwijs goed doet. Maak eens een foto van je eigen, kennelijk aantrekkelijke, leeromgeving en stel vast hoe je jezelf hiermee nog beter kunt profileren.” Wouters: “Er zou meer onderzoek gedaan kunnen worden naar waar aoc’s sterk in zijn. Wat zijn je succesfactoren? Anticipeer op de sector, de concurrentie en op

maatschappelijke ontwikkelingen. Kijk samen naar de toekomst. In gesprekken die ik naar aanleiding van de monitor heb gehad, blijkt dat bestuurders hier zeker voor open staan.” ∞

Marijke van Kerkhoven